

USKALLA VALITA

Museoalan Teemapäivät 24.–25.9.2015

KOOSTE AAMIAISKESKUSTELUISTA

Perjantai 25.9.2015 Ravintola Kiltakellari

2. Kohti vaikuttavampaa museotoimintaa – Millaisia eväitä arvioinnista?

Aiheeseen johdatteli Ulla Teräs, reformirehtori, Helsingin kaupunginmuseo ja Eeva Teräsvirta, erikoisasiantuntija, Museovirasto

Museoiden arviointimallia ollaan kehittämässä vastaamaan paremmin museoiden tämän päivän tavoitteita ja toimintaympäristöä. Miten löytää museoiden kannalta olennaiset muutossuunnat ja tarpeet? Mitä on mahdollista arvioida? Voidaanko arviointimallilla tukea museoiden yksilöllisiä profiileja? Tule kurkkaamaan uutta arviointimallia ja keskustelemaan sen sisällöistä.

Keskustelussa käytiin läpi uudistuvaa museoiden arviointimallia. Ryhmässä pohdittiin vanhan mallin hyviä ja huonoja puolia sekä tarkasteltiin uuden mallin tulevaa sisältöä. Kehittäjät ja esittelijät Ulla Teräs ja Eeva Teräsvirta kävivät läpi uuden mallin rakennetta ja pyysivät keskustelijoilta palautetta, ajatuksia ja ideoita vielä kehitteillä olevasta uudesta modulaarisesta arviointimallista. Mikä nykyisessä mallissa on hyvää ja mitä hyötyä arviointimallista on museoille? Entä mikä on realistista arviointimallin suhteen, kuinka mallin käyttö toteutuu arjessa?

Vuodesta 2007 saakka käytössä ollut arviointimalli on lähes kymmenvuotisen historiansa

aikana toiminut hyvänä työkaluna museoiden itsearvioinnille. Museot ovat kuitenkin kehittyneet viimeisen kymmenen vuoden aikana hurjaa vauhtia, eikä arviointimalli tunnu enää täyttävän sille asetettuja vaatimuksia ja toivomuksia. Arviointimallia kuvailtiin sanoilla vanhentunut ja raskas. Todettiin myös, että nykypäivänä painottunut museoiden rooli yhteiskunnassa jää arviointimallissa vähäiselle huomiolle. Toisaalta arviointimallin hyvänä puolena nähtiin sen tarjoama vertailumahdollisuus museoiden kesken.

Uudistettu arviointimalli toimii edelleen museoiden apuvälineenä ja auttaa löytämään kehittämisen kohteita. Keskustelussa pohdittiin mahdollisuutta hyödyntää mallia myös museo-organisaation osien arvioinnissa, esimerkiksi eri osastojen tarkastelussa. Voitaisiinko haluttaessa keskittyä esimerkiksi museopedagogiikkaan ja tarkastella pelkästään valittua osastoa arviointimallin avulla?

Keskustelussa pohdittiin uusia mahdollisuuksia arviointitulosten esittämisessä. Koska uusi arviointimalli tulee olemaan rakenteeltaan uudenlainen, myös arviointitulosten esittämisessä voidaan hyödyntää uusia ideoita. Vanhan mallin tilastollisesta raportista pyritään pois ja sen sijaan tutkitaan mahdollisuutta tulosten visualisointeihin ja museon profiilialueen muodostamiseen vastausten avulla esimerkiksi ajatuksella: Minkälainen museo olet?

Vuoden 2015 loppuun mennessä uudesta mallista on suunnitelmien mukaan valmiina sisältö ja rakenne ja pilotointivaihe voidaan aloittaa. Työn alla on nyt myös arviointimallin tietotekninen sovellus.

Modulaarinen arviointimalli

Arviointimallia kehitetään paraikaa työryhmässä ja työpajoissa. Uudessa mallissa on pyritty arviointisisältöihin, jotka mahdollistavat museoille yksilölliset valinnat. Uutta modulaarista arviointimallia voidaan muokata vastaamaan kunkin museon omia toiveita ja intressejä. Modulaarinen malli on joustava ja mahdollistaa tarkemman tarkastelun ja keskittymisen pienempiin kokonaisuuksiin. Toisaalta museoiden erilaisten arviointialuevalintojen myötä menetetään osa arvokkaaksi koetusta museoiden välisestä vertailtavuudesta.

Modulaarinen malli on jaettu kuuteen osioon, joiden avulla museota ja museon toimintaa voidaan tarkastella:

1. Toimintaympäristö, tavoitteet ja valinnat

- Toimintaympäristö ja strategiset valinnat
  - Toimintaympäristöanalyysi auttaa pohjustuksessa. Asioita ei lähdetä pohtimaan museon sisältä vaan ympäristön merkittävistä tekijöistä ja tarpeista.
- Strateginen suunnittelu
- Seuranta ja arviointi

2. Yhteisöt, asiakkaat, yleisöt ja kumppanit

- Kenelle tehdään ja kenen kanssa?
- Ryhmät ovat lähellä toisiaan ja ehkä vaikeasti erotettavissa.
  - Kumppanuudet
  - Asiakkaat ja yleisöt
  - Yhteisöt
  - Vapaaehtoiset

3. Voimavarat

- Mitkä asiat ovat museoiden voimavaroja? Missä asioissa museot eroavat muista? Mitä museot tekevät hyvin? Missä museot ovat parhaita?
  - Kokoelmat
  - Tieto
  - Tilat ja kiinteistöt
  - Talous
  - Liiketoiminta ja varainhankinta

4. Osaaminen ja toimintatavat

- Kyvykkyydet, joilla edellä mainitut voimavarat saadaan käyttöön.
  - Organisaation osaaminen, asiantuntijuus ja niiden kehittäminen
  - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi
  - Yhteiset päämäärät ja vuorovaikutus
  - Visionäärisyys, joustavuus ja ketteryys
  - Organisaatio ja prosessit

5. Museo(palvelut) tänään

- Yhdessä tekemisen toimintatapa on museoissa vahvistumassa. Osio auttaa pohtimaan vaihtoehtoja ja erilaisia toimintamalleja. Miten museo on relevantti tämän päivän yhteiskunnassa?
  - Palveluvalikoima ja tuotteistaminen
  - Jakaminen ja avaaminen
  - Mahdollistajan rooli
  - Monipuoliset palvelukanavat ja saavutettavuus

6. Pitkän tähtäimen museo(palvelut)

- Museon pitkän tähtäimen vaikuttavuus yhteiskunnassa.
  - Museo yhteisönsä muisti
  - Museo nykyisyyden tallentajana
  - Museo kulttuuriympäristön toimijana
  - Museo taide- ja kulttuurikentän toimijana

- Tutkimus ja tiedon tuottaminen
- Kestävä kehitys

Koosteen kirjoittaja: Liisa Oikari, Helsingin yliopisto